

9 – FILMOVÁ HVĚZDA JAKO HEREC (II.)

FAVBPalt_1

19. 4. 2017

Mgr. Šárka Gmitterková

L9 - Text

- Esch, Kevin (2006): “I don’t see any Method at all”. The problem of actorly transformation. *Journal of film and video* 58, č. 1 – 2, s. 95 – 107.
 - Baron, Cynthia – Carson, Diane – Tomasulo, Frank P. (eds.) (2004): *More than a method. Trends and traditions in contemporary performance*. Detroit: Wayne State University Press.
 - Wojcik, Pamela Robertson (ed.) (2004): *Movie acting. The film reader*. Routledge: Abingdon and New York.

Dva základní mody filmového herectví

- Pikturální
- Zosobnění
- Prezentační
- Metonymický
- Zvenčí dovnitř
- Hvězdy
- Typecasting
- Realistický
- Ztělesnění
- Reprezentační
- Metaforický
- Zevnitř ven
- Herci
- Metoda

Režisér a / vs herec



Herectví podle Bertolta Brechta

- Kritické, distancované a zcizující herectví
- Cílem je zablokovat empatickou diváckou reakci a iniciovat racionální, hodnotící a kritický odstup
- Epizodické herectví – preference izolovaných výjevů na úkor logického řetězení příčiny a důsledku
- Jde proti realismu a přesvědčivosti fikce >> vyzdvihuje spíš proces konstrukce (podívané) na úkor výsledné celistvé a bežešvé kreaace
- Prezentace na úkor reprezentace
 - Postavy v modernistických filmech (zlomky a náznaky)
 - Postmoderní a (čisté) žánrové figury (předpoklad nebo citace existujících vzorů a předloh)

Stanley Kubrick a herecké vedení

- Tvůrčí spolupráci s herci komplikuje četné opakování záběrů s pouhým minimem herecké akce >> vychází ze Stanislavského pojetí “aktivní analýzy”
- Chybí však kolaborativní aspekt analýzy – Kubrick nedává žádné instrukce
- Jack Nicholson jako ideální herec (široký rejstřík, metodické zázemí i ochota podřídit se režisérově vizi)



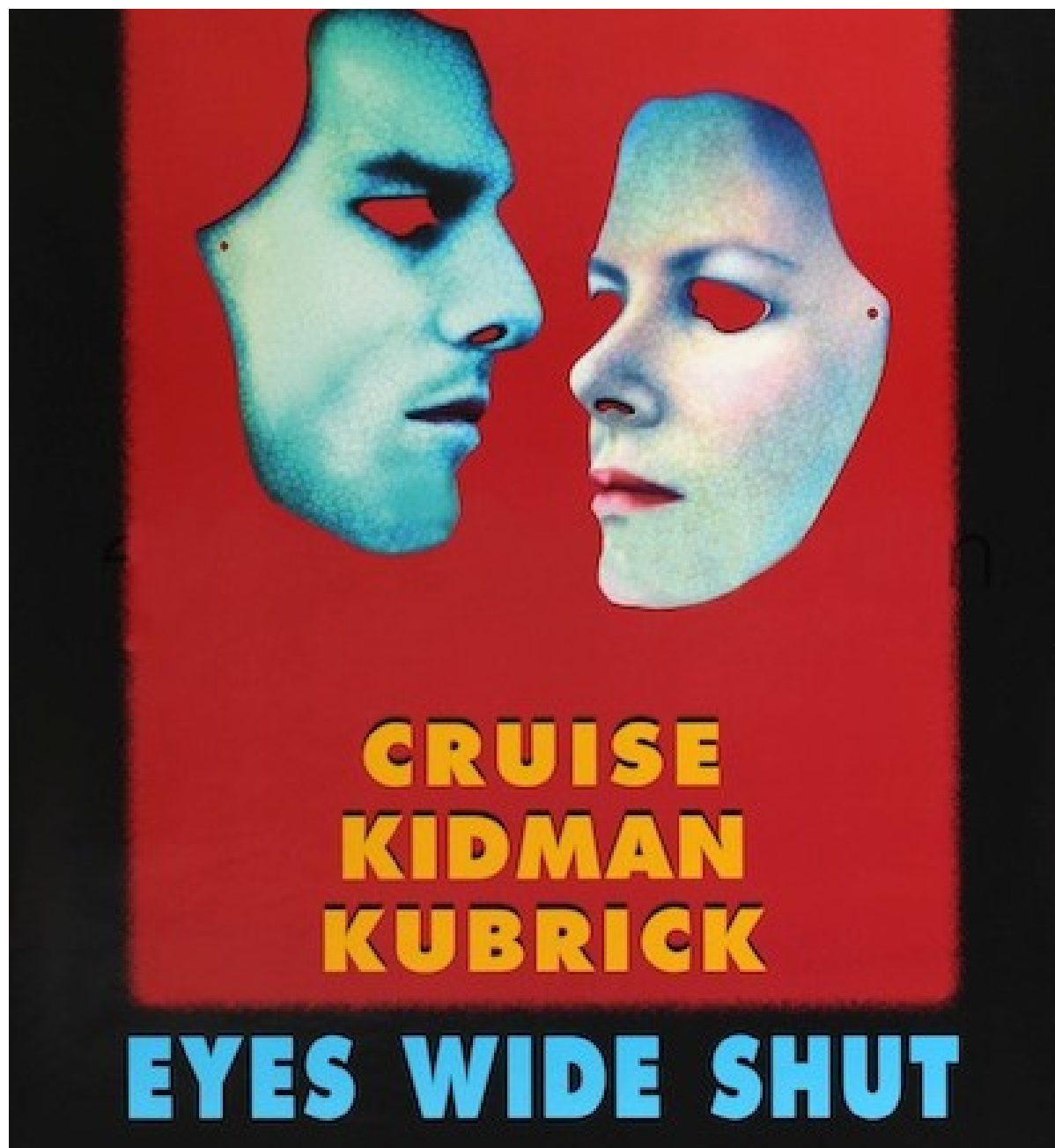
Osvícení (1980, r. Stanley Kubrick)



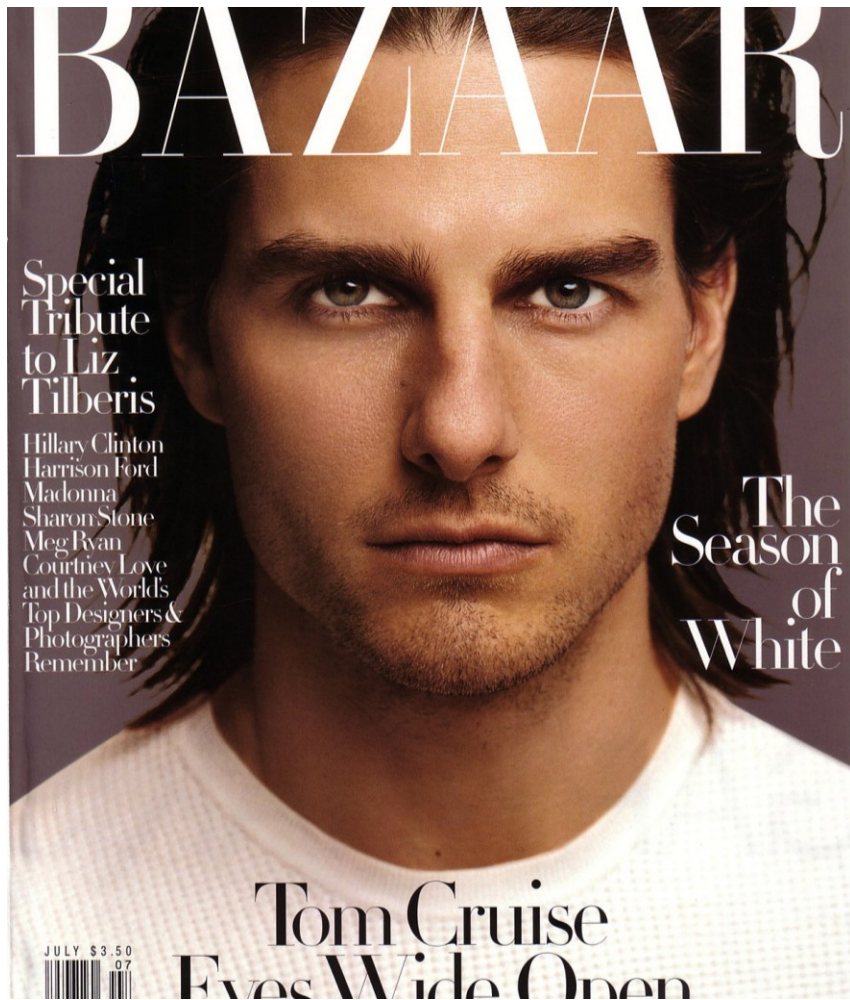


Spalující touha 1999, r. Stanley Kubrick

- I v případě svého posledního filmu Kubrick upřednostňuje výrazně stylizované herectví, ale dynamika se oproti *Osvícení* převrací.
- Rozkolísání příběhu mezi snem a realitou, mezi maskou a skutečnou identitou podporuje casting hlavních rolí.
- Obsazení důvěrně známého, reálného páru na bázi brechtovského zosobnění.



Tom Cruise a Nicole Kidman







- Zatímco mužské postavy jsou v Kubrickových filmech velmi stylizované a nerealistické, ženské postavy jsou autentičtější, ale i upozaděné. *Spalující touha* tento úzus významně narušuje.
- Herectví hvězd v tomto filmu překládá chování do gest a masek, akci do procesu a postavu do typu a tyto strategie mobilizují diváky k přemýšlení, co muži a ženy chtějí a cítí v mocenských strukturách kontrolovaných bílými muži.



To prepare for playing The Joker in *The Dark Knight*, Heath Ledger locked himself in a hotel room for a month to practice the character. By the end, he said he'd landed "in the realm of a psychopath."



'Last of the Mobicans' 1992:

Learned to hunt his own food and refused to eat anything he hadn't killed or gathered himself.



Stanislavského systém

- **Konstantin Sergejevič Stanislavský** 1863 – 1938; herec a divadelní režisér, teorie herectví neustále testována v rámci vlastní praxe
- Vliv jak na socialistický realismus (SSSR) tak na psychologický realismus v USA
- Vede ke konstrukci postavy v souladu s hercovou “vnitřní pravdou” a “emocionální pamětí” >> ztvárnění role pod vlivem hercových prožitků spíše než skrz doslovnou interpretaci předlohy
- Herci nehrají do publika, ale sugeruje se dojem čtvrté zdi, skrz kterou diváci přihlížejí reálné události
- Paralely s dobovým pojetím psychoanalýzy a modernistické prózy jako proudu vědomí
- Preferuje kolektivní souhru a nevyzdvihuje jednotlivce

Metoda – Lee Strasberg

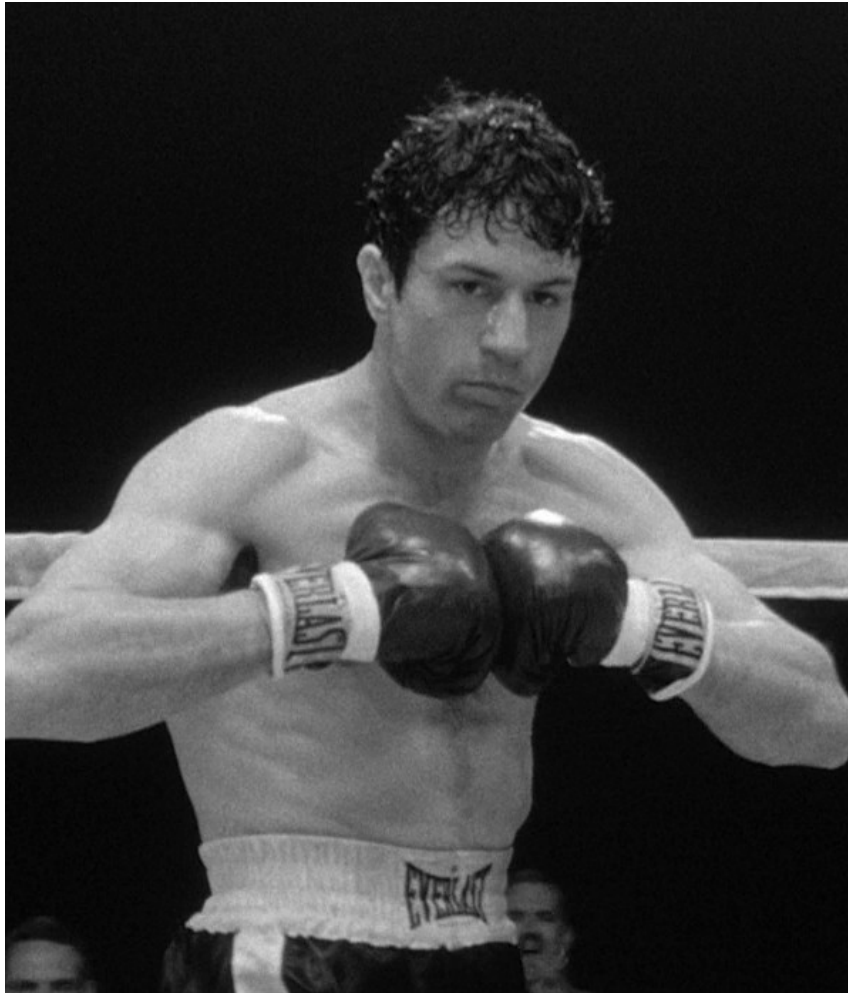
- Americký herec, režisér a pedagog
- Spoluzakladatel Group Theatre (1931–1941), od roku 1951 ředitel Actors studia
- Kontroverzní figura – posedlost hvězdami, dezinterpretace Stanislavského učení, bytostný manipulátor versus neoddiskutovatelný vliv na několik generací předních herců
- Vyzdvihování individuálního hereckého výkonu namísto kolektivní souhry
- Cvičení vycházející z dobově populární ego-psychologie >> vede až k záměně hercových vlastních pocitů a prožitků s těmi, které preferuje scénář
- V důsledku nahrává hvězdnému systému formou analogie mezi hercem a ztělesněnou rolí
- Metodické herectví není vlastně nijak specifické; podstatný je u něj diskurz o vzniku role a přípravách, které herec v zájmu co nejvyšší autenticity podstoupil.

Specifika metodického herectví

- **Improvizace**
(dotváření dialogů
a monologů,
drmolání,
přízvuky)
- **Uvolnění**
(spontánní pohyby,
hrbení se...)
- **Psychologicky
motivované
odmlky a pauzy**
>> neschopnost
hrdinů se vyjádřit
- **Užívání rekvizit a
předmětů jako
expresivních
objektů**



Robert De Niro – *Zuřící Býk* (1980, R. Martin Scorsese)



Actorly transformation / herecká proměna

- Inovace metodického herectví, která dovoluje a valorizuje fyzické extrémy ve jménu přípravy na roli
- Dva faktory:
 1. Soustředěná, dobrovolná a pro účely natáčení filmu podstoupená změna tělesných rozměrů
 2. Účelem této transformace je větší autenticita hereckého výkonu.
- Pro herce znamená tento drastický proces důkaz o jejich odevzdání se roli. Při udílení cen jsou tyto výkony vysoce hodnoceny >> má hmatatelné dopady na tržby konkrétních filmů i na jednotlivé herecké kariéry.

Co preference takového typu herectví znamená?

1. Příznak kultury posedlé ideálním tělem, dietami a plastickými operacemi.
2. Jde o dědictví metody, avšak bez rizikového životního stylu. Herecká proměna asociuje disciplínu, koncentraci na roli a profesionalitu namísto dřívější rebelie, sebedestrukce a psychické nevyrovnanosti.



Resumé

- Jedním z nejčastěji užívaných případů extrémních hereckých modů je Brechtovské zcizení v kontrastu ke Stanislavského systému a hlavně vůči (Strasbergovu) metodickému herectví.
- Zatímco metodické herectví směřuje k celistvé, hotové a autentické postavě, epizodické herectví vyzdvihuje spíš proces konstrukce postavy a od diváka vyžaduje spíš kritickou distanci vůči figuře.
- Ačkoliv oba herecké mody pracují s tělem a fyzickým vzezřením herce, metoda schvaluje a valorizuje extrémní fyzické proměny ve jménu příprav na roli a slouží tak jako indikátor hercova tvůrčího nasazení. Naopak epizodické herectví využívá spíš podvratný potenciál typáže.